

Mellun Katka

Miki Äikäs

Kun nykyaikainen lohenkalastus on vallannut alaa – eikä välttämättä aina positiivisessa mielessä – ja jatkuvasti lisääntynyt harrastajamäärä kasvattanut kalastuspainetta lohijoilla, perhotkin ovat muuttaneet muotoaan. Tehokkuuden nimissä.

PUTKIPERHOT, KARTIOPÄÄT ja vastaavat uudet perhomallithan ovat nykypäivää. Sidontatekniikka kehittyä ja suomalaisen perhonsidonnan taso on maailman huippua. Nuorista löytyy entistä innovatiivisempia sitojia ja kalastajia ja välillä tuntuu, että mikään ei ole enää pyhää. Kauppojen hyllyt ovat täynnä keinomateriaalien säihkettä ja hyvälaatuisten perinteisten materiaalien löytäminen vaikeutuu päivä päivältä. Netissä väännetään kättä milloin mistäkin uudesta hullutuksesta ja lohijoilla tapaa entistä enemmän aseveljiä, joita katsellessa huomaa, ettei itse tahdo enää millään pysyä kehityksen mukana. Toisaalta on ehkä jo tullut hieman parempi olo, kun on henkisesti luovuttanut.

Löytyypä joukostamme kuitenkin vielä muutamia perhonsidonnan pioneereja, joille tietokoneet ja kännykät ovat ehkä vieraita vekkottimia, mutta joilla perhonsidonta luistaa ja vanhat hyvät ottiperhot hohtavat ilman säihkeitä ja tinsseitä.

Yksi näistä alan miehistä on Jyrki K. Melartin, tuo Popedan basistinakin tunnettu Iso Vaalea, jonka näppäristä sormista lukemattomat lohiperhot ovat lähteneet kalamatkalle muiden mukaan. Mellu itse ei enää kalasta, mutta raottaa sentään aina välillä perhoaskejaan

ystävilleen, ja näin allekirjoittanutkin on päässyt nauttimaan tuon tradition suomista iloista.

Yksi suosikkiperhoistani on Kallun Metka, toisin sanoen Mellun Katka, joka on matkansa varrella pitänyt paikansa monen kalastajan askissa. Se on ehkä muuttanut hieman muotoaan, mutta pysynyt kuitenkin siinä samassa kastissa joihin kaikki Mellun perhot kuuluvat, eli perho on luonnonmateriaaleista koukun varrelle sidottu.

Lohelle maistuu Mellun Katka

Perhon alkuperäinenkin versio on edelleen muistissa, mutta tilaustöiden paine on pakottanut perhoon hieman tuhdin siiven ja koukkuna on useimmiten nelosen kaksiahaarainen. Minulla ja ystäväilläni on ollut tapana kalastaa ainoastaan Jyrkin tekemillä versioilla ja aitoa reseptiä emme ole kyselleet ennen tämän jutun kirjoittamista.

Mellun Katka on ollut parhaimmillaan normaalia alemmalla kesävedellä ja elokuussa, kun vesi on alhaalla ja kirkasta. Parhaaksi koukkukooksi on osoittautunut juuri tuo kaksiahaarainen #4. Tämä perho ei ole suinkaan mikään titinpyytäjä, sillä sen ansioluetteloon kuuluu myös useita lohiluokan kaloja. Muutaman edellisen kesän kunnioitet-

tava saalissaldo on tuonutkin Jyrkille pientä painetta perhojen tekoon.

Muitakin Jyrkin sidoksia on ollut käytössä, mainittakoon niistä Kummeli, GHR, eräs Hardyn vanhasta luettelosta poimittu katkamalli ja muuan uusi perhomalli, joka on nimetty ”Kiitospäivän Kalkkunaksi”. Entisenä Popedan miksaajana olen ollut Jyrkille helppo ja luonteva uhri testaamaan perhoja, levittämään malleja muiden käyttöön ja raportoimaan siitä, miten mallit ovat toimineet. Ja hyvin ovat toimineet.

Jyrkillä on omat tilaajansa myös soutupuolen perhoille ja eräs Kajaanin mies onkin useampaan otteeseen todistanut perhojen toimivuuden soutuhommissa. Näiden perinteisempien perhojen linjavuus ja herkkäliikkeisyys ovatkin parhaiten omiaan ehkä juuri soutupuolella.

Mellun sidontatekniikasta

Kallun Metkassa, kuten monissa muissakin Jyrkin perhoissa, siivet sidotaan tekniikalla, jossa materiaalit kiinnitetään kaksi siikasta kerrallaan puolelleen ja ulospäin taipuviksi. Näin esimerkiksi kultafasaanin keskuspysytösulan siikaset elävät aivan eri tavoin kuin yhtä aikaa kimpussa kiinnitetyt. Kesäsorsan kaistaleet taas kiinnitetään tavalliseen tapaan. Jyrkin mukaan kul-

KALLUN METKA

PYRSTÖ: kultafasaanin pienen punaisen rintahöyhenen kärki, mattapuoli ylöspäin

RUNKO: kolmiosainen, oliivi silkki (Pearsal), saumavyöt musta strutsi

HÄKILÄ: oliivi pehmeä kukko

SIIPI: alla kultafasaanin punaisen peitin-höyhenen kärki, mattapuoli alaspäin, kultafasaanin keskuspystösulan siikasia neljä per puoli, kiinnitetään kaksi kerrallaan "ulospäin", ja päälle kaistaleet, 4-5 siikasta, kesäsorsaa

PÄÄ: musta strutsi.

tafasaanin nahka on muuten perhonsitojan aarrearkku, josta oikeastaan kaikki osat ovat käytettävissä.

Runkosilkki kierretään kierteelle (katso kuvaa) jaokkeisuuden saamiseksi ja rungon vahvistamiseksi. Runkosilkkeinä Jyrki pyrkii käyttämään vain hyvälaatuisia silkkejä ja mielellään vanhoista puolista. Silkin lisäksi Jyrki suosii perhojensa rungoissa myös villaa, jota on helppo löytää lukemattomissa väreissä. Villan värjäminenkin onnistuu kohtuullisen helpolla, ellei haluttua väriä löydy.

Runkoihin ja kierteisiin Melli käyttää vanhoja metallitinsseleitä, joilla on käytössä taipumus tummua ja ruostua "vanhan oloiseksi". Vanhojen metallitinsseleiden kestävyyskin on eri luokkaa, kuin nykyaikaisilla heppoisemmilla materiaaleilla. Pikaliima on pannassa ja päät viimeistellään yksinomaan lakalla.

Koukkusuosikit Mustadin mallistosta

Jyrkin koukkusuosikit löytyvät Mustadin mallistoista ja välillä tiettyjen mallien hakeminen on laittanut tutut ja vähemmän tutut kaivamaan varastojen pohjia. Limerick-mallin kaksiahaaraisista Jyrki suoristaa hieman koukun silmää, jotta saa rungolle lisää tilaa. Kaikkien valmistajien koukut eivät kestä suoristamista, mutta Mustadin mallit ovat tähän tarkoitukseen oivallisia.

Menneitä on mukava muistella ja Kallun Metkasta on paljon hyviä muistoja. Kerrotaanpa niistä yksi. Kerran pohjoisella "kotiojellamme" olimme elokuun lopulla kokeneet mukavaa titin ja meritaimenen pyyntiä yhdenkäden vavoilla. Alueellamme on niska, joka kerää elokuussa kalaa ja niskalla on paikka, jossa titti käy kosken noustuaan pinnassa. Jostain syystä hyp-pävän kalan – tai kalan, joka on ollut tuossa kuopassa jo aiemmin – saa melkoi-sella varmuudella ottamaan hypyn jälkeen perhoon. Siis mukavaa kalastusta: istutaan rannassa, odotetaan koska hyppää ja sitten vain kahlataan ja heitetään muutama heit-to – ja yleensä hyvin tuloksin.

No, olimme kalassa kauden viimeistä päivää ja kotiinlähdessä tunnelmissa. Olin jo pakkaamassa vapaa pois, kun titti kävi taas ilmassa. Ajattelin, että tuon vielä ko-keilen (ahne), koska kaveri oli ylempänä heittämässä ja aikaa oli hetki. Kahlasin paikalle Kallun Metka siiman päässä. Otin siimaa ulos, heitin ja saman tien kala kiin-ni... ja se ei ollut titti. Siima lähti käsistä kun ohjus ja kela huusi Hoosiannaa kun kala hyppi komeasti ylävirrassa. Ja minä huusin apua ja helppiä kuin sika pienenä.

Kokon Markku tuli paikalle ja ihmette-li olenko hukkumassa. En, vaan paniikissa, kun lohi on kiinni, kädessä yhdenkäden keppi ja seison rintaa myöden niskalla. Markku kehotti rauhallisena miehenä tu-lemaan rantaan ja minä tein työtä käsket-tyä. Lohi ui kiltisti perässä rantaa kohden

aina välillä päättään ravistellen. Pääsin pen-kalle ja aloin vetää kalaa rantaa kohden. Takaraivossa jyskytti pelko siitä, että kala lähtee koskesta alas. Kela on vanha, siinä on vain räikkä ja se piti epäilyttävää ääntä. Rasvan puutetta.

Mutta lohi olikin rauhallinen ja velloi kahden metrin päässä rannasta. Perään-nyin taaksepäin kävellen ja toisella kädellä vavan puolivälistä kiinni pidellen, kun lohi kellahti lopulta kyljelleen ja Markku nappasi sitä pyrstöstä kiinni. Koukku oli hyvin kiinni ja kala näytti hyväkuntoiselta. Naaras ja metrin mittainen.

Koukku irti ja hetken elvytys, pari kuvaa ja kala takaisin. Siinä se oli, hieno päätös kaudelle ja ensimmäinen metrin merkin ylittänyt yhdenkäden vavalla ka-lastettu loheni. Silti täytyy sanoa, että kyl-lä kaksikäisellä on mukavampi kalastaa ja pidellä tuonkin kokoluokan kalaa, ainakin tuollaisessa paikassa.

Mökillä otin Metkan irti perukkeesta ja laitoin sen mökin ovenkarmiin kiinni ja kas kas, siihen se unohtui. Säälä, koska juuri tuolla yksilöllä oli takanaan hieno elokuu ja monta lohta. Seuraavan kesän avauksessa katselin mökin ovipuuta ja sen ympäristystä, mutta eipä löytynyt Metkaa. Kyselin vielä isännältäkin, olisiko hän kor-jannut perhoa talteen, mutta ei ollut. No toivottavasti jollain on ollut antoisa syksy Kallun Metkan ja meritaimenten parissa meidän lähtöämme jälkeen.

Voin myös kertoa olleeni hämmäs-tyksen ja kunnioituksen vallassa, kun kerran pääsin katsomaan Jyrkin vuosi-kymmenten aikana hankkimaa mate-riaalivarastoa. Sellaisista materiaaleista voivat useimmat nähdä enää vain mär-kiä unia. Jyrki ei silti millään muotoa ole sarjasitoja. Jos vaikka tehdään erä Kummeleita, jokainen perho on yksilö ja muuttujia on yksilöissä aina.

Perinteitä kunnioittavana herras-miehenä tunnettu Melartin toivookin vanhan oikeaoppisen lohenkalastuksen saavan vielä ansaitsemansa arvon ja ke-hottaa nuorempaa sukupolvea pitämään perinteitä yllä – niin joella, kuin sidon-nassakin.

EUMER Pro Fishing Accessories

EUMER perhotuotteet
www.eumer.fi

Saatavilla hyvin varustelluista erikoisliikkeistä kautta maan